

Informationsklass: K1

fi.remissvar@regeringskansliet.se

fi.ofa.dis@regeringskansliet.se

Thomas Pålsson

Tf generaldirektör

DATUM

DIARIENUMMER

2026-04-01

SVK Dnr 2025/7246

Remissvar angående betänkandet Snabbare bredband i hela landet – åtgärder för effektivare utbyggnad av gigabitinfrastruktur (SOU 2025:110)

Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) har ombetts att lämna synpunkter på ovan rubricerat betänkande. Svenska kraftnät har, utifrån de frågor verket har att beakta, följande synpunkter på förslagen i betänkandet.

Svenska kraftnät välkomnar att utredningen lämnat förslag till vissa undantag¹ gällande bland annat tillträdesskyldigheten för befintlig fysisk infrastruktur och bedömer att Svenska kraftnäts verksamhet och anläggningar i stor utsträckning bör träffas av dessa undantag. Svenska kraftnät anser dock att det vore mer lämpligt att uttryckligen undanta Svenska kraftnät i 3 kap. 1 § förordning med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, bland annat med hänsyn till transmissionsnätets vikt för Sveriges totalförsvaret och Sveriges säkerhet i övrigt. Svenska kraftnät vill också, för god ordnings skull, belysa viss problematik avseende skyldigheten att söka sådana tillstånd för tillträde som operatören som begär tillträde inte själv kan söka.²

¹ 3 kap. 2–6 §§ förordning med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur

² 3 kap. 1 § lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur

1. Bakgrund

1.1. Svenska kraftnät

Svenska kraftnät förvaltar och utvecklar det svenska transmissionsnätet för el, vilket är grunden för Sveriges elförsörjning. Transmissionsnätet består av kraftledningar, transformator- och kopplingsstationer samt utlandsförbindelser med både växel- och likström.

Svenska kraftnät har också systemansvaret för den svenska elförsörjningen, ett ansvar som bland annat innebär att se till att kraftsystemets anläggningar samverkar driftsäkert. För att kunna ta detta ansvar behöver transmissionsnätet vara robust och driftsäkert. Ett fel på en ledning eller i en transformatorstation i transmissionsnätet kan i värsta fall innebära att stora delar av Sverige blir strömlöst. Att transmissionsnätet är robust och driftsäkert säkrar att elen kommer fram dit den ska och att eventuella strömavbrott kan åtgärdas snabbt.

Som innehavare av starkströmsanläggning ansvarar Svenska kraftnät för att främja hög elsäkerhet och minska risker för att el orsakar personskada eller sakskada. Anläggningarna förvaltas, underhålls och övervakas av Svenska kraftnät för att därigenom minimera negativ påverkan för allmänhet och verksamhetsutövare.

Svenska kraftnät är också en viktig del av Sveriges totalförsvar. Svenska kraftnät har ansvar för att i krig eller när regeringen annars så bestämmer tillgodose samhällets behov av elkraft genom att planera, leda och samordna elförsörjningens resurser. I händelse av höjd beredskap och krig ska Svenska kraftnät också arbeta för att stödja Försvarsmakten.³

1.2. Fibernätet

Svenska kraftnät förvaltar ett rikstäckande fiberoptiskt nät som uteslutande är integrerat med transmissionsnätet och vars syfte är att möjliggöra en digitaliserad och centraliserad styrning av kraftsystemet med en hög grad av egen rådighet.

Eventuell överkapacitet i det fiberoptiska nätet ställs till marknads förfogande genom uthyrning av svartfiber, bland annat genom det samägda bolaget Triangelbolaget D4 AB.⁴ Uthyrningen sker på ett sådant sätt att

³ 11 § förordning med instruktion för Affärsverket Svenska kraftnät (2025:782)

⁴ 7 § 4 p. förordning med instruktion för Affärsverket svenska kraftnät (2025:782)

driften av kraftsystemet och liv och hälsa för tredje man säkerställs samtidigt som säkerhetsskyddslagstiftning efterlevs.

Svenska kraftnät ger på så sätt tillgång till sin fysiska infrastruktur för detta ändamål redan idag i den utsträckning det är möjligt.

2. Svenska kraftnäts synpunkter på SOU 2025:110

2.1. Svenska kraftnät bör vara en undantagen myndighet

Svenska kraftnät välkomnar att utredningen har lämnat förslag på undantag från skyldigheterna i GIA⁵ och bedömer att undantagen är relevanta och bidrar till ökad tydlighet i tillämpningen av undantagen enligt GIA. Svenska kraftnät bedömer att flera av de direkt tillämpliga och föreslagna undantagen omfattar Svenska kraftnäts befintliga och planerade infrastruktur, bland annat eftersom transmissionsnätets stationer är klassade som skyddsobjekt, är av betydelse för totalförsvaret och Sveriges säkerhet i övrigt samt omfattas av särskilda säkerhetskrav.

Svenska kraftnäts infrastruktur kommer således inte att kunna bidra till en effektivare utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet i större utsträckning än som redan sker idag. Det skulle däremot innebära en ökad administration och ökade kostnader för såväl Svenska kraftnät som operatörerna att hantera och avslå begäranden och eventuella efterföljande överklaganden, att utreda omfattning och gränsdragning till säkerhetskänslig verksamhet, samt att utreda och kartlägga vilken minimiinformation som kan lämnas utan att riskera att överträda sekretessbestämmelser.

Vissa myndigheter vars verksamhet är sådan att den huvudsakligen rör bland annat totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt föreslås i 3 kap. 1 § förordning med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur undantas från skyldigheterna i artiklarna 3–6 och 11 i GIA. Skälen till detta anges vara att sådan verksamhet normalt omfattas av säkerhetsskyddslagstiftning som förbjuder tillträde för obehöriga samt att det av säkerhetsskäl inte bedömts lämpligt att sådana offentliga organ till exempel tvingas motivera varför tillträde till infrastruktur eller samordning av

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1309 av den 29 april 2024 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation, om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av direktiv 2014/61/EU ("GIA")

bygg- och anläggningsprojekt inte kan medges eller att de blir part i ett tvistlösningsförfarande.

Svenska kraftnät anser att även Svenska kraftnät bör tillhöra de undantagna offentliga organen. Svenska kraftnäts verksamhet är, liksom de offentliga organ som redan föreslås undantags, en förutsättning för Sveriges totalförsvaret och omfattas av säkerhetsskyddslagstiftning.

En elförsörjning med hög tillförlitlighet är en förutsättning för Sveriges totalförsvaret. Svenska kraftnäts anläggningar utgör kritisk infrastruktur. Myndigheten för civilt försvar har bedömt att mark- och vattenområdena för samtliga ledningar och stationer i transmissionsnätet för el utgör områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar enligt 3 kap. 9 § 2 stycket miljöbalken (1998:808).⁶ Som skäl för beslutet anges att transmissionsnätet för el har en avgörande betydelse för elförsörjningen för det civila försvaret i hela Sverige, vilket utgör samhällsviktig verksamhet som är nödvändig för totalförsvaret.

Transmissionsnätets stationer är klassade som skyddsobjekt. Svenska kraftnäts verksamhet är av betydelse för Sveriges säkerhet och bedöms i hög utsträckning vara säkerhetskänslig verksamhet, vilket i sin tur innebär krav på särskilda säkerhetsskyddsbedömningar, lämplighetsprövningar, utbildningar, säkerhetsskyddsavtal samt uppföljningar och kontroller enligt säkerhetsskyddslagstiftningen.

Utredningen har valt att särskilt analysera huruvida vattentorn ska omfattas av tillträdesskyldigheten eftersom denna kritiska infrastruktur inte omfattas av GIA.⁷ Utredningens sammantagna bedömning är att den potentiella vinsten för utbyggnaden sannolikt inte skulle motsvara de kostnader en tillträdesskyldighet skulle medföra, bland annat med hänvisning till de säkerhetsåtgärder som skulle behöva vidtas. Svenska kraftnät bedömer att samma slutsats kan appliceras även för verkets anläggningar.

För att säkerställa att elsäkerheten upprätthålls föreligger bland annat beträdesförbud gällande verkets anläggningar för icke behörig personal. Vid tillträde till kraftledning för att anlägga anordning för överföring av elektronisk kommunikation skulle sannolikt krävas avbrott i elöverföringen för att arbetena ska kunna ske på ett säkert sätt. Avbrottsplaneringen för transmissionsnätet är komplex och omfattande och ett avbrott kan i många fall kräva flera års planering för att avbrottet ska kunna ske utan påverkan på systemet i stort. Detta kan innebära mycket lång väntan på att kunna medge tillträde till anläggningarna. Varje avbrott innebär dessutom en

⁶ Beslut den 25 oktober 2024, ärendenummer MSB 2024-13852

⁷ Nätelement som används för tillhandahållandet av dricksvatten ingår inte i GIA:s definition av fysisk infrastruktur

mycket stor kostnad, upp till flera miljoner kronor per dygn, för att kompensera kraftöverföringsbortfallet.

Svenska kraftnäts anläggningar är vidare dimensionerade för den utrustning som krävs för Svenska kraftnäts verksamhet. Att installera ytterligare antenner eller annan typ av transmissionsöverförbara ledningar skulle kunna innebära att bärigheten och konstruktionen får en belastning som den inte är beräknad för vilket i sin tur skulle kunna innebära risk för haveri. Detta kan medföra risk inte bara för transmissionsnätet, utan för allmän säkerhet.

Sammanfattningsvis skulle det bespara såväl Svenska kraftnät som operatörerna, tvistlösningsorganen, tillsynsmyndigheten och domstolarna tid och resurser att undanta även Svenska kraftnät från artikel 3-6 samt 11 i GIA. Sammantaget skulle detta innebära kostnadsbesparingar och effektivisering.

Vidare kan inte Svenska kraftnät se att motsvarande undantag som finns i exempelvis artikel 3 i GIA finns i artikel 11 i GIA. Endast de myndigheter som anges i 3 kap. 1 § förordning med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur har undantagits denna bestämmelse. Svenska kraftnät anser att det finns skäl att även undanta verkets infrastruktur från skyldigheterna i artikel 11 i GIA, vilket motiverar att även Svenska kraftnät tillhör den undantagna myndighetskretsen.

2.2. Övriga synpunkter

Mot bakgrund av vad som framförts ovan är Svenska kraftnät av uppfattningen att verket i stor utsträckning bör omfattas av undantag och att verket således som huvudregel inte bör träffas av skyldigheten att söka sådana tillstånd för tillträde som krävs för att tillträdet ska realiseras och som operatören som begär tillträde själv inte kan söka i föreslagna 3 kap. 1 § lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur. Svenska kraftnät vill dock, för god ordnings skull, framföra följande synpunkter.

Svenska kraftnät anser att det är otydligt vad som åsyftas med sådana tillstånd som krävs för att ett tillträde till befintlig fysisk infrastruktur enligt artikel 3 i GIA ska kunna realiseras. I utredningen nämns som exempel sådana tillstånd som skulle kunna bli aktuella enligt ledningsrättslagen,

miljöbalken, plan- och bygglagen eller kulturmiljölagen. De flesta tillstånd enligt dessa lagstiftningar bör kunna sökas av operatören själv.

Ett exempel på tillstånd som operatören som begär tillträde däremot inte bör kunna söka själv är tillstånd enligt 2 kap. ellagen (nätkoncession). Nätkoncessioner enligt ellagen gäller för starkströmsledning. Svenska kraftnät innehar nätkoncession för verkets ledningar. Svenska kraftnät har bara rätt att bygga och använda sådana starkströmsledning som följer av Energimarknadsinspektionens beslut om nätkoncession.⁸ Den tillåtna utformningen och konstruktionen av ledningarna följer av nätkoncessionsbesluten. Beroende på utformningen av den tillkommande utrustningen för elektronisk kommunikation finns risk att dessa inte ryms inom befintliga nätkoncessioner. Det kan också vara så att verkets anläggning måste byggas om för att tillgodose den tillkommande utrustningen på ett sådant sätt att ombyggnationen inte ryms inom befintlig nätkoncession. Om så är fallet får en sådan utrustning inte uppföras inom befintlig nätkoncession, med risk för straffansvar.⁹ Det finns en möjlighet att ansöka om ändring av nätkoncession.¹⁰ Behövs en sådan ändring av nätkoncession för verkets kraftledningar krävs att Svenska kraftnät ansöker om detta.

Ett ytterligare tillstånd som skulle kunna påverkas av den föreslagna bestämmelsen är de drifttillstånd som Svenska kraftnät innehar för kraftledningarna.¹¹

Svenska kraftnät kan inte se att utredningen har behandlat frågan om tillstånd enligt ellagen eller elsäkerhetsförordningen ska anses omfattas av skyldigheten enligt 3 kap. 1 § lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur. Svenska kraftnät anser att det vore olämpligt med en reglering som skulle kunna ge verket skyldighet att söka om ändrad nätkoncession eller nytt drifttillstånd för verkets kraftledningar för en operatör som begär tillträde. Sammanfattningsvis anser Svenska kraftnät att det behöver tydliggöras vilka tillstånd som omfattas av förslaget och att konsekvenserna av förslaget bör utredas vidare.

Detta remissyttrande har beslutats av generaldirektör Thomas Pålsson. Föredragande har varit verksjuristerna Lina Jurbrant och Emelie Andersson. I den slutliga handläggningen har även chefsjurist Jessica

⁸ 2 kap. 1 § ellag (1997:857)

⁹ 13 kap. 1 § ellag (1997:857)

¹⁰ 2 kap. 27 – 28 §§ ellag (1997:857)

¹¹ 7 § elsäkerhetsförordning (2017:218)

Karlberg Lagrelius, verksjuristen Anna-Karin Hörenius Voltaire, enhetschef Bengt Löfstaf, förvaltningsledare Anders Holmberg, elsäkerhetssamordnare Willy Lund och säkerhetsspecialister Malin Örnjäger och August Magnusson deltagit.

Sundbyberg 2026-04-01

Thomas Pålsson

Lina Jurbrant